

4B 1836

KÖNYVTÁRI
Híradó
XXVIII. ÉVF.
1984. FEBRUÁR

A TARTALOMBÓL:

- KÖNYVTÁRAK A TÖRTÉNELEM TANÍTÁSÁÉRT
- FSZEK ÉVKÖNYV 1979-1980
- AZ SZB GAZDASÁGI BESZÁMOLÓJA

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR DOLGOZÓINAK TÁJÉKOZTATÓJA

Szerkesztő bizottság:

Hegedűs Zsuzsanna, Lukács Jánosné,
Mátrai Mátyás főszerkesztő,
Mezey László Miklós szerkesztő,
Mikó Zoltán, Pataki Ferenc, Rostás Jenőné,
Székely Ervinné, Vida Emilia

Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató

Megjelenik havonta

Ára: 2,- Ft
Előfizetési díj egy évre: 24,- Ft
Készült a FSZEK sokszorosítójában
Táskaszám:
84/140
Eng. szám: III/UHB/30/1981
ISSN 0139-1917

KÖNYVTÁRAK AZ ISKOLAI TÖRTÉNELEMTANÍTÁSÉRT

"A tanár bemegy az osztályba. Hóna alatt a napló. Leül. Odaveti: tollat! Négy-öt gyerek ugrik a dobogóhoz. A tanár a hetesre mordul: Hiányzók? Beírja a hiányzók nevét, majd lassan lapozgat a naplóban. Kihív a táblához egy felelőt. A gyerek 5-10 percig beszél, kap néhány kiegészítő kérdést és a tanári noteszbe egy osztályzatot. Utána még egy-két tanuló felel. A többiek izgulnak, kérdegetik egymást "Hány perc van még hátra?", a pad alatt tanulják a leckét. Mások suttogva beszélgetnek vagy leveleznek. Így megy ez 25-30 percig. Azután a tanár 15-20 perc alatt elmondja a következő leckét. (Gyakran halkán és unalmasan.) A tanulók nem nagyon figyelik, gondolják: majd megtanulják otthon a könyvből a házi feladatot... Végre megszólal a csengő. S nem tudni, ki boldogabb: a tanár vagy a diák?"

Így jellemezte a múlt század végén a történelemtanítást egy orosz középiskolai tanár. (A. Gartvig: K voproszu o prepodavanyii isztorii v szrednyik ucsebnik zavegyenyijak. Moszkva, 1891.)

Amikor néhány héttel ezelőtt a moszkvai Usinszkij Pedagógiai Könyvtárban rábukkan- tam ezekre a sorokra, először az "emlékezés melege" járta át a szívemet. Hiszen egészen

így, megszólalásig hasonlóan folytak nálunk is - a neves pesti gimnáziumban - a történelemórák úgy 35 évvel ezelőtt. Azután arra gondoltam: biztosan sokan azt hiszik, ma is valahogyan így fest a történelemtanítás.

Persze lehet, hogy nem egy helyen valóban így fest, de jellemzőnek mégsem ez tekinthető. Az elmúlt másfél-két évtizedben a hagyományos, pusztán narratív, a tanári prelegálásra és tanulói recitálásra épülő történelemtanítás fokozatosan szemléltető, a tanulói elemzésre és véleménynyilvánításra támaszkodó tantárggyá vált. Ezért az 1978-tól fokozatosan bevezetett új tantervhez nemcsak új, jól illusztrált tankönyvek, hanem új szemléltetőeszközök is készültek, illetve készülnek.

A képi és szöveges történelmi forrásokból válogatott taneszközök létrehozásában a pedagógiai szakemberek felbecsülhetetlen értékű segítséget kaptak a különböző könyvtáraktól, köztük is elsősorban a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és az Országos Széchényi Könyvtár dolgozóitól.

A minden iskolába eljutó diaposzitiv sorozatok, a tanulói forráskészletek vagy akár a tankönyvek képanyaga jórészt azért válha-

tott a megszokottnál jóval színesebbé, változatosabbá, mert a könyvtárak munkatársai szívégyüknek tekinthették, hogy ilyen módon is támogassák az iskolai történelemoktatást.

Napjainkban, amikor olyan gyakran fog-nak az emberek tollat panaszos levelek írása-ra, hadd mondjak őszinte köszönetet a tör-

ténelemtanárok nevében könyvtáros kollégáink-nak, s külön a Szabó Ervin Könyvtár Buda-pest-gyűjteményének és olvasószolgálatának önzetlen segítségükért.

Dr. Szebenyi Péter
Országos Pedagógiai Intézet

MÉG EGYSZER AZ OLVASÓ IFJÚSÁGÉRT PÁLYÁZATRÓL

1984. január 19-én a KISZ Központi Bi-zottságának székházában az Olvasó Ifjúságért pályázatban eredményesen résztvevő KISZ szervezetek és könyvtárak megjutalmazásával véget ért az 1980-ban több állami és társadalmi szervezet által - három éves időtar-tamra - meghirdetett pályázat. A pályázatban 555 KISZ szervezet, 461 tanácsi, 247 szakszervezeti, 81 iskolai könyvtár csapata vett részt. Első díjat kapott 5, másodikat 10, harmadikat 15 könyvtári kollektiva.

Elsősorban azokban a megyékben - Bács-Kiskun, Baranya, Borsod-Abauj-Zemp-lén, Szolnok, Vas - készültek sikeres pályamunkák, ahol a KISZ szervezetek és a könyv-tárak korábban is tartalmas kapcsolatot ala-kitottak ki. Ezekben a helyeken a közös tevé-kenységet az jellemezte, hogy az alkalmazott módszerek kidolgozásával, ajánlásával sok-oldalú segítséget nyújtottak az ifjúsági szer-vezetek munkájához. A pályázat során több helyen szervezettebb lett a könyvtárhálózatok közötti kapcsolat. Javult a közművelődési könyvtárak és az oktatási intézmények közötti együttműködés is. A pályázat mindkét rész-ről tovább erősítette az oktatási reformban és az új tantervi követelményekben meghatá-rozott, az olvasókkal, könyvtárhasználókkal összefüggő teendők megvalósítását. A könyv-tárakban szervezett rendhagyó órák és cso-portos foglalkozások nagy száma is ezt tanu-sítja. Az elmúlt három év alkalom volt arra is, hogy a könyvtárak korábbi tapasztalataikat kamatoztassák, a fiatalok körében vég-zett munka sajátos formáit próbálják ki, és szükség esetén önmaguk kritikusává válva újabbakkal próbálkozzanak. A tartalmi mun-kát illetően megállapítást nyert az is, hogy gazdagodott a könyvtáros és az olvasó, így közvetve a könyv és az olvasó sajátos kap-csolata. A könyvtárak értékközvetítő tevé-kenységében szisztematikusan előtérbe került mindazoknak a műveknek a vizsgálata, ame-lyeket a fiatalok számára fontosnak véltek ajánlani. Az ezzel kapcsolatos kutató, érté-

kelő elemző munka számos bibliográfiában, olvasónapló programban, rejtvényfüzetben vagy akár a könyvtárosok személyes könyv-ajánlásában kísérelhető nyomon. Sok helyen keritettek sort a művek egyéni vagy csoportos értelmezésére. Ezek a közösségi együtt-létek jelentették talán a pályázat legnagyobb nyereségét. Hogy ezekre író-olvasó találko-zók keretében, könyvtáros vezette foglal-kozáson, ifjúsági klubban vagy KISZ vitakörben került sor, az már a helyi adottságokon, le-hetőségeken mulott. Ugyancsak a pályázat egyik nagy eredménye volt, hogy a három év alatt rendkívül megnőtt az intézmények könyvtár- és információ-használatba beveze-tő, azt ismertető, népszerűsítő tevékenysé-ge. Csoportos foglalkozások, könyvtárhaszná-lati játékok forgatókönyveinek sokasága ké-szült el a pályázat három éve során.

Az Olvasó Ifjúságért pályázatban háló-zatunkból először kilenc, majd tizenegy könyv-tár vett részt. Országos második helyezett lett a VII. és a IX. kerületi főkönyvtár kollektívája, további pénzjutalomban részesültek még a X., a XII. és a II. kerületi főkönyv-tárak munkatársai. A VII. kerületi főkönyv-tár pályázatából külön is említésre méltó a szolgáltatások sokszínű és sokoldalú népsze-rűsítésére a kerület iskoláival kialakított jó kapcsolata, a középiskolások részére ki-dolgozott könyv- és könyvtárismereti foglal-kozássok sora. Nem mindennapi könyvtárosa-i vállalkozásról adott számot a József Attila lakótelep könyvtára. Ők az Aszódi és Guba-csi uti fiókkönyvtárak környezetében élő hát-rányos helyzetű fiatalokkal való könyvtári foglalkozásról, olvasótábori munkájukról szá-moltak be. A kőbányai könyvtár nemcsak a X. kerületre, hanem a főváros egészére is kiható közművelődési tevékenységét bemutató pályamunkájából hálózati szinten is példamu-tatók azok a foglalkozások, amelyek során a kultúra komplex közvetítését oldják meg. Az 1982 májusában megnyílt Dagály utcai fő-könyvtár részéről dicséretes, hogy a fenti

objektív okból adódóan késve, de mégis gazdag programmal vállalkozott a pályázatban kiírt feltételek teljesítésére. A Török utcai könyvtár munkájából elsősorban az esti iskolásokkal kialakított könyvtári foglalkozások jó gyakorlatára érdemes ráirányítani a figyelmet.

Végezetül könyvtáraink munkájára is érdemesek Arató Antalnak, a KMK osztályvezetőjének az országos értékelés során elhangzott szavai: "A pályázat a legkülönbözőbb ol-

vasószolgálati módszerek tudatos alkalmazásával jelentősen hozzájárult azoknak a tevékenységi köröknek a megerősítéséhez, amelyek amúgy is szerepelnek a könyvtárügy és az ifjúsági mozgalom feladatai között. S bár a pályázat véget ért, a különböző módszerek, formák - immár pályázattól függetlenül - minden bizonnyal tovább fejlődnek és egyre általánosabbá válnak a mindennapi élet során."

- So -

BUDAPESTI KÉPEKKEL DÍSZÍTETT KOTTÁK a Budapest-gyűjteményben

A Budapest-gyűjtemény aprónyomtatványai között 380 kotta is található. Nem a zenetörténet klasszikusainak remekművei ezek, hanem többnyire művészileg kevésbé jelentős, a pillanatnak szóló alkotások, melyek azonban valamilyen módon kapcsolatban vannak fővárosunk életével.

A szerzemények legrégebb csoportja reformkori: "Pesti jogász keringők" 1838, "Gyűlde dal", "1843-i pesti követ választási magyar", "Iparvédő népies magyar" 1845, 1847, "Pest-megyei követ választási zene emlék" stb. Még 1848 farsangjának emlékét is őrzi egy, az orvosnövendékek báljára írt csárdás. A Bach-korszak és a provizórium idejét szép termés képviseli. Sok köztük a passzív rezisztencia felfokozott nemzeti érzésű hangulatát kifejező magyaros muzsika (csárdás, körmagyar stb.). Ezeknek is van rendszerint valami pesti vonatkozása: "Kömlókereti élet csárdás", "Séta a budai alagutban - magyar induló", "Nemzeti színházi magyar" stb. Ide sorolhatjuk a farsangi egyetemi bállokra írott jogász, medikus és technikus csárdásokat is. Persze járták ezidőben is a külföldről jött divatos táncokat, a valcert, a polkát, a mazurkát. Ilyeneket találunk köztük: "A csinos pesti nő - polka mazurka", "Pesti élet polka mazur", "Pest Ofner Polka" stb. Korabeli aktualitások is ihlettek zenéket: "Üdvözlő hangok Deák Ferenchez", "Karének a pesti mesterlegények egylete ünnepélyes megnyitására", "Egyetem induló 1865". Az 1861-es és 1865-ös országgyűlési választások is számos nótát és indulót ihlettek. A korszak végén pedig több mű dicsőíti a kiegyezést és ünnepli a koronázást: "Koronázási magyar", "Zsoltár ... a Magyar alkotmány visszaállítása alkalmával a pesti izraelita templomban ...tartott ... isteni tiszteletre".

RITKASÁGAINK

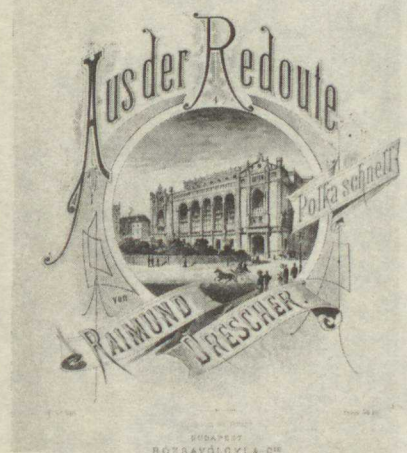
1867 után is számos pesti vonatkozású esemény ihlet muzsikát: gyászzenék Deák halálára, "Budapesti egyesült ünnepélyes induló" 1873, született zenemű az 1885-ös iparkiállítás megnyitására, készült egy "Mileneumi kiállítási induló", de muzsának bizonyult maga a város és annak negyedei is: "Pesti élet, lengyelke", "Budapesti emlék", "Margitszigeti emlék", "Császár fürdő csárdás", "Am Corso", "Ős-Budavára induló" stb. A századforduló után kezdenek feltűnni a "pesti folklór" jellegzetes budapesti levegőt árasztó termékei, a sanzonok, kuplék, slágerek, melyek a 20-as, 30-as évekből a gyűjteményünkben található anyagot már teljesen uralják. A 40-es évek második felének hangulatát árasztó mozgalmi dal "Épül a hid, épül az ország" zárja a sort.

Számunkra azonban most fontosabbak a címlapon látható városábrázolások. A kis gyűjtemény legrégebb darabjain olyan rajzokat láthatunk, melyek az Alt-litográfiák, a Rohbock-metszetek rokonai. Művészi színvonal tekintetében többnyire elmaradnak azoktól, de ugyanaz a naiv báj árad belőlük, s

az a részletező, valóságghú ábrázolásra törekvés. Kedvelt téma a város látképe, központban a Lánchiddal, a pesti oldalon a Lloyd palotával, a Dunasorral, átellenben a Hauszmann-féle átalakítás előtti Várral. Természetesen azért a város egyéb negyedeinek és épületeinek az ábrázolásával is találkozunk. Három zenemű kiadványon is megtalálható a Nemzeti Színház első épülete, ezek közül is kiemeljük azt, amelyiken a színház előtt zajló utcai élet látható. A korabeli könyvnyomtatás kedvelt témája a Császár fürdő köralakú árnyas udvara. Döme József "Császár Fürdő csárdásá"-nak címlapját a sétálgató, tereferélő fürdővendégek ábrázolása teszi különösen életteljessé. Hasonló jellegű ábrázolásmóddal találkozunk a "Séta a budai alagutban" c. "magyar induló" címlapján, ahol a Várhegy alján sétálgató járóke-lők egyénített figurák. Ugyanezt mondhatjuk el a Lövölde képét ábrázoló "Lövész Bál Polka" címlapjáról, a Vigadó képével ékesített "Aus der Redoute" kottájáról, valamint

az akkor épült Dohány utcai zsinagógát megörökítő "Kol Nidreh" c. liturgikus dal fedőlapjáról. Különösen érdekes a "Zrinyi Kávéház Nóta" című dala, melyen a híres jurátus kávéház belseje látható, részletekbemenően egyénített törzsvendégekkel, remekül érzékeltetve a korabeli kávéházak légkörét. Stílusbelileg ide kapcsolódik még két zenemű címlapja, bár megjelenésük már jóval a kiegyezés utáni időszakra esik. Az "Am Schwabenberg" c. polka-francaise első oldalán még teljesen beépítetlen hegyoldalban pöfög a gőzmozdony vontatta fogaskerekű. A "Budapester Zukunfts-bilde" c. polka mazuron a mai Hősök tere felől látható a kiépülőben levő Sugár-ut.

A századforduló felé közeledve a rajzok veszítenek hamvasságukból. Érezhető rajtuk a korszak tömegkulturájára jellemző

színvonal-süllyedés. Persze a városrészletek ábrázolásának így is megvan a maga dokumentumértéke. A két viszonylag legszebb kottán az "Am Corso" c. polka és a "Margitszigeti emlék egyveleg" címlapján a belvárosi Dunapart néhány szép részletét, illetve az oly sajnálatosan lebontott Ybl-féle fürdő homlokzatát szemlélhetjük. A híres Szénágy papirkereskedés által reklámként kiadott, s a kor ünnepezt primadonnájának, Kury Klárának ajánlott "Szénágy Százszorszép levélpapírja polka" fedőlapján a mai Felszabadulás teret épp átmeneti formájában láthatjuk az egykori Barátok tere és ma ismert formája között. A "Budapester Plaudern Potpourri"-n mozaikként szemlélhetjük a kor főbb kulturális létesítményeit: az Operát, a Vigadót, a Népszínházat, sőt a Somossy Orfeumot is. Ebben az időszakban jelennek meg a címlapokon a rajzok helyén a fényképek. Kevésbé poétikusak, mint a rajzoló alkotásai, de dokumentumértékük természetesen nagyobb. A könyvnyomtatáson megszokott Lánchidas panorámák mellett más negyedeket és épületeket is megörökítettek, mint például a Hauszmann-féle átalakítás utáni várat a Várbazárral, a mai Március 15. teret a Petőfi-szoborral és ma már nem létező házakat vagy a Park-Klub épületét. Találkozunk a századfordulón elkészült épületek (Bazilika, Parlament, Tőzsde stb.) mozaikjával az "Aesculap valse" kottáján. Tovább él az életképek divatja. A "Budapesti lányok" c. csárdást díszítő rajzon a korszak sétáló elegánsan kiöltözött napernyős lányok, s a mögöttük lihegő gavallérok mellett a Duna és Várhegy látképeben is gyönyörködhetünk. A "Budapesti élet" c. tréfás induló kottáján a kor tipikus alakjai vonulnak fel: inasgyerekek, diákok, cselédlányok, arszlánok, középpontban az utcán menetelő katonazenekarral. Mindez az akkoriban népszerű élclapok karikaturistáinak modorában. Sok szerzemény született a múlt század két nagyszabású kiállítása, az 1885-ös Iparkiállítás és az ezredéves kiállítás tiszteletére. Az előbbieken kottáján az Iparcsarnok, az utóbbiakon a Vajdahunyad várának képével találkozhatunk. A millennium légköre árad az "Ős-Budavára induló" címlapjáról, melyen az 1896-ban felavatott, a kor jellegzetes felfogásában épített "történelmi stílusú" híres mulató színes rajza látható.

A tizedes években új irányzat kezdődik, mely aztán a 20-as, 30-as években teljesebbé válik. Eltűnnek a dokumentum pontosságú ábrázolások, helyettük a valóságot költői szabadsággal kezelő stilizált rajzok jelennek meg,

ezek legjobbjai megkapó atmoszférateremtő erővel rendelkeznek. A "Most mikor az aranylevél hullani kezd újra" c. sanzon cimlapján cilinderes gavallér mélézik a lombjukat hullató Duna-parti fák alatt, szemközt a Lánc-hid, tuloldalt a Várnegyed sziluettje. Az egészből valami krúdys hangulat árad. Az "Egy zöldleveses kicsi kert Budán" c. dalkeringő (szövegét Emőd Tamás írta!) fedőlapján alkalmasint képzelet után rajzolt utcácska a leszálló esthomályban, régimódi kertés földszintes házacskákkal, éppen olyan, ahogy képzeletünkben az egykori Óbuda, a lebontott Tabán vagy a régi Krisztinaváros él. A 20-as évek elején keletkezett, a régi "békebeli" fővárost sirató "Pest elnémult tündérvár" c. zeneművön paradox módon budai tájat ábrázolt a rajzoló, a Mátyás-templom háttát a Halászbástyával és Szent István szobrát. Ugyancsak a Mátyás-templom és a Halászbástya disziti a több mint egy évtizeddel később keletkezett "Budapest slow fox" kottáját, de

FSZEK ÉVKÖNYVE XIX. 1979-1980.

Az évkönyv első részében - a korábbi évekhez hasonlóan - a jelentésben táblázatos kimutatások és szöveges értékelés tárja elénk a központ és a hálózati könyvtárak tevékenységét.

Az elmúlt időszak jelentős eseménye volt a könyvtár fennállásának 75 éves jubileuma: Révész Ferenc, Szóke Tiborné és Remete László értékelő sorait olvashatjuk a könyvtár munkájáról.

A kiadvány a továbbiakban is több - közérdeklődésre számottartó - írást kínál.

Remete László ujonnan talált Szabó Ervin-kéziratot ad közre, amely bár az 1910-es években keletkezett, ma is aktuális gon-

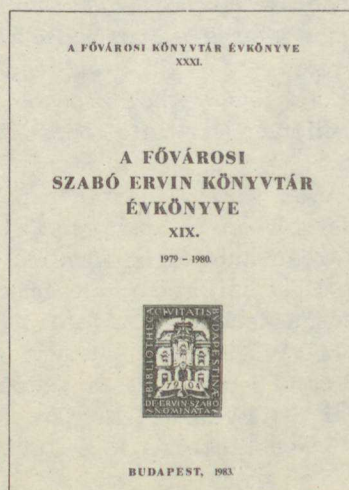

Pest felől nézve, ünnepiivilágításban. A 30-as évek közepe kedvelt hangosfilmjének, a "Budai cukrászdá"-nak népszerű dalait tartalmazó füzetéről a Rózsadombra felkapaszkodó hangulatos Gül Baba utca néz ránk elég szabadon rajzolva. A 20-as 30-as évek fordulójának stílusa a német "uj tárgyilagosság" (neue Sachlichkeit). Az ugynevezett sachlich plakátok és reklámgrafikák hatását mutatja az "Ezerfényű lámpák tango-blues" rajza. Az erősen leegyszerűsített, körülhatárolt formájú rajz, az Erzsébet-hidat, a Dunát és Gellérthegyét mutatja stilizáltan.

A fővárosunkról készült, rajzokkal díszített zeneművek kedvenc motívuma, a Lánc-hid tűnik fel ugyancsak erősen stilizált modorban, embléma jellegűen az időrendben legkésőbbi kottákon, a második világháború utáni ujjáépítés lázában fogant "Épül a hid, épül az ország" c. mozgalmi dal kottáján.

Indali György

MEGJELENT

dolatokat tartalmaz: "A könyvtár, mint az állam szerve egyetlen meglévő könyvtárt, vagy nevelő intézményt sem tesz fölöslegessé, hanem inkább valamennyit megteremékenyíti és föladatakat teremt." Vagy másutt: "Érvek és erkölcsi elvek ma már senkit sem győznek meg a könyvtár hasznáról, csak a szolgáltatások."

A 12-es könyvtár ötven éves történetéről készült dolgozat a helytörténeti kutatás számára is fontos adalék lehet, akárcsak Faragó Éva: "Fővárosunk térképeinek történeti áttekintése", amely bővebb terjedelemben önálló kiadványként is sikert arathatna.

Forgács Tiborné a 44-es kerületi könyvtár művelődési körének 1961-1980 közötti működéséről számol be. Napjainkban - több okból - megnehezült a közösségteremtés munkája, így sok tanulsággal szolgálhat a szerzett élmények és tapasztalatok összegzése.

Bánhegyi Julia "A gyermekkönyvtárak szépirodalmi állományának elhelyezését" vizsgálja. Az ifjúsági könyvek műfaji, tematikus rendjét több mint husz éve alakították ki. A megváltozott igények és körülmények hatására ez a módosításra szorult, s ennek eredményességét felmérés is igazolta.

Tóthné Tamás Éva "A prézenszgyűjte-

mény helye a FSZEK rendszerében" címmel irt a könyvtár létrehozásáról: áttekintve a szakmai kívánalmakat és az olvasóközönség igényeinek várható alakulását. Ami már nem szerepelhet az évkönyvben - mivel az az 1979-1980-as időszakot tárgyalja - a megnyílt szakolvasóterem igazolta a várakozásokat és igen jelentős szerepet tölt be a VII. kerület és Budapest közművelődésében.

Mikó Zoltán a "Szemléltetőanyag a FSZEK-ben" címmel a vizuális propaganda fontosságát vázolja. A 35. sz. kerületi könyvtár emeletén létesült a Kisduna Galéria. Tízéves fennállása alkalmából Bakallár József ír a legemlékezetesebb kiállító személyiségekről és tárlataikról.

Indali György "Munkásmozgalmi plakátok 1948-ig" címmel közöl összeállítást a Budapest-gyűjteményben őrzött dokumentumokból - kronológikus rendben.

Az ungvári Váradi Sternberg János és Jevgenij Jegorov a Szabó Ervinnel kapcsolatos szakirodalmat gazdagítja.

Végezetül megállapítható, hogy a korábban igényesebb szakmai színvonalon és kivitelben jelent meg 1979-1980-as évkönyvünk.

Gál Tamás

EZ TÖRTÉNT

Az új esztendő beköszöntével a könyvtárakban is elkezdődött a második félév. A II/2-es fiókkönyvtárban a könyvtári szakkör tagjai gyűltek össze január 9-én. Ugyanezen a napon sor került még szabadidős foglalkozásra, könyvtárbeutatóra, anyagot gyűjtöttek Batsányi Jánosról. Február 1-én a Szabadság uti hetedikeseket készítették fel a Kőrösi Csoma Sándor-vetélkedőre. Február 8-án 45 felsőtagozatos gyerek a Bartók Béla Emlékházba látogatott el. Végül 9-én néhány csoport az iskolai tananyaghoz kapcsolódó zenét hallgatott, illetve Órsi foglalkozáson vett részt.

A VI/gy., azaz a Liszt Ferenc téri gyermekkönyvtárban 15 alkalommal került sor könyvtárbeutató foglalkozásra. Január 14-én Both Előd csillagász, az Uránia Csillagvizsgáló munkatársa a bolygókról tartott előadást. Január 19-én - a Magyarország madárhangjai című lemez által illusztráltan - a "Tüskevár" állatvilágával ismerkedtek a gyerekek. 24-én Elek László, a Fővárosi Ál-

A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN

lat- és Növénykert munkatársa a patás állatokról tartott vetített képes előadást a "Barátunk a természet" uttörőakcióhoz kapcsolódva.

A kőbányai főkönyvtár hírei: január 4-én a dél-amerikai indiánok életével ismerkedtek a pajtások, 9-én Petőfi Sándor János vitézével foglalkozott 29 ötödikes osztályos. 10-én könyvtárbeutató volt, a hetedikesek az 1848-as szabadságharcról hallhattak előadást, 12-én az ókori Egyiptom művészete és különböző mesefilmek megtekintése volt napirenden. 17-én két könyvtárbeutató volt, ezen kívül az ujhegyi iskolások "Magyarok Afrikában" címen hallgattak előadást. 23-án a népmese és műmese fogalmával, keletkezésükkel foglalkoztak a pajtások. 24-én a "Hogyan közlekedtek" című előadásra és egy könyvtárbeutatóra került sor. 25-én a világ hét csodáját ismerték meg a Könyvtári Klub tagjai.

Január 27-én a közlekedéssel, István királlyal és korával, a népmesével és a farsangi népszokásokkal foglalkoztak.

A kelenföldi főkönyvtár az új év első

munkanapját könyvtárbemutató foglalkozással kezdte. "Mondd, olvastad?" - ez volt a címe az új könyveket ismertető foglalkozásnak. 11-én könyvtárlátogatásra, valamint "Szereled a telet?" címen "aktuális beszélgetésre" került sor. 12-én a mondák és regék világa, 13-án könyvismertetésre, 17-én farsangi foglalkozásokra került sor. 19-én a János vitézzel, és a természettudományokkal foglalkoztak a gyerekek. A hónap utolsó napjának foglalkozási témái: "Haza és haladás" /a reformkor/ és Mátyás király voltak.

A Karinthy Frigyes uti gyermekkönyvtár szervezésében január 17-én a Hadtörténeti Muzeumba látogattak el az Egry József és Bogdánfy uti iskolák tanulói, ahol az NDK-ból "odamasirozott" ólomkatona kiállítását tekintették meg. 31-én anyanyelvi játékok színhelye volt a XI. kerületi könyvtár. Február 1-én a Váli utcai harmadikos napközisek számára rendeztek mszedélutánt.

A Menyecske utcai fiókkönyvtárban január 20-án Csajkovszkij-Hofmann "Diótörő" című műve volt a foglalkozások témája. Január 4-én az ókori görögök életébe pillantottak be az ötödikesek. 6-án a sárkányokról a harmadikosok beszélgettek. Január 10-én, 12-én, 24-én Gárdonyi: "Egri csillagok"-ja került napirendre. 11-én, 19-én és 20-án "Barátaink, a madarak" címmel tartottak foglalkozást. 13-án és 24-én farsangi népszokásokat elevenítettek fel. Január 18-án vers- és prózamondó versenyre került sor. Fekete István: Tüskevár c. regényét január 26-án beszélték meg.

Az Albertfalva utcai fiókkönyvtár januári programja az alábbiak szerint alakult: január 5.: vetélkedő Móra Ferenc halálának 50. évfordulója alkalmából. Január 23-án rendezték meg az iskolai Társadalomkutató Verseny döntőjét. 27-én az állatok farsangjára, valamint egy, a könyvtár sorozataival foglalkozó játékos találkozóra került sor.

A Dagály utcai főkönyvtárban József Attila életével és munkásságával január 10-én, 30-án és 31-én foglalkoztak. Január 11-én és február 1-én Molière került sorra. A január 17-iki foglalkozás "Száll a madár ágrul ágra, száll az ének szájról szájra" címen a magyar nép történetének korai korszakait ölelte fel. A Lehel utcai fiókkönyvtárban január 20-án a télről, 24-én a régi Budapestről, 27-én pedig a "szűkebb pátriáról", Angyalföldről esett szó. A Tomori közti fiókkönyvtár "házi-szerzői" januárban Arany János és Nemes Nagy Ágnes voltak.

A XV/2-es fiókkönyvtár számára január a meseórák hónapja volt. A XV/4-es fiókkönyvtárban január 17-én állatokról szóló érdekes könyveket ismertettek.

A XVI. kerületi Veres Péter uti főkönyvtár állandó januári hirt - sok gazdag program mellett - egy mondatra szorítkozik: "Rossz a lemezjátszó". Mivel ezt minden "Csoportos foglalkozás" lapra ráírták, úgy véljük, mi is közöljük. Talán hamarabb megjavul!

A XVI/1-es fiókkönyvtárban január 11-én a honfoglalásról beszélgettek, 12-én a XVI. kerület történetét dolgozták fel. 18-án a művészeti lexikonokkal, antológiákkal ismerkedtek. Január 25-én Kőrösi Csoma Sándorra emlékeztek. 26-án és 31-én a könyvtári alapgondolatokkal, illetve a katalógusok használatával barátkoztak meg a gyerekek.

A XVIII/2-es fiókkönyvtárba január 19-én a tél örömei köszöntöttek be, a "vendégeket" a többi között Micimackó kalauzolta.

A kispesti főkönyvtárban január 4-én és 19-én népek játékaival ismerkedtek. 10-én és 31-én "Játékkoktél" címen anyanyelvi vetélkedőt bonyolítottak le. 17-én a vetélkedő címe: "Utazás Meseországba" volt, 18-án és 19-én pedig a könyvtárhasználati vetélkedőben jeleskedtek az ifjú olvasók. Január 25-én "Tavaszy, nyár, ősz, tél a művészetben" címmel tartott foglalkozást a kispesti főkönyvtár.

A Kossuth Lajos utcai fiókkönyvtárban "Erdei esztendő" címen több alkalommal az erdei állatok és növények életéről beszélgettek. Január utolsó napján tartották zenetörténeti sorozatuk harmadik előadását (Kovács Lajos), ez alkalommal Bach és Monteverdi munkásságáról esett szó.

A soroksári XX. kerületi könyvtár január 12-én új könyvekkel és lemezekkel ismertette meg a jelenlevőket. 17-én Weöres Sándor verseiben mélyedtek el a Marx Károly uti iskola irodalom szakkörösei. 17-én magyar népmesegyűjtőkről, 18-án és 19-én "Az ösvény titkáról" beszélgettek. 27-én a helytörténeti kutatás kézikönyveivel ismerkedtek meg a gyerekek. Végül 31-én Arany János költői képeiben gyönyörködtek.

Pesterzsébeten a Jókai utcai könyvtárban január 5-én kulturális foglalkozás keretében Fekete István műveiről beszélgettek. 6-án Kästner "A két Lotti" című könyve került sorra. 26-án a könyvtári óra témája "A tél öröme" volt. A Pacsirta utcai könyvtárban a hónap folyamán elsőosztályos kicsiknek mutatták be a betűk birodalmát.

A Török Flóris utcában január 2-án Petőfi Sándor János vitézéről beszélgetek. A XXI/2-es fiókkönyvtárban a műmesékkel, a karácsonyi népszokásokkal, a népmesékkel, a nagy francia forradalommal és Mátyás király híres könyvtárával foglalkoztak az év első hónapjában. A Széchenyi utcai fiókkönyvtárban Csepel helytörténeti anyagát dolgozták fel, valamint sok-sok mesét hallgattak januárban. A XXI/4-es könyvtár öt világrész utjaira kalauzolta el látogatóit.

A FELNŐTT KÖNYVTÁRAKBAN

A Kertész utcai főkönyvtár január 18-án szakmunkástanulónak mutatkozott be. A prézensz olvasóterem január 17-én a Madách Gimnázium, 25-én pedig a Hernád u. 3. sz. alatti iskola tanulóit fogadta.

A kelenföldi főkönyvtár januári témái: 3-án: "Szocializmus-képtünk kérdőjelei"; 7-én a klasszicizmus irodalma; 21-én a klasszicista művészetfelfogás; 24-én a lengyel válság okai és tanulságai.

Kispesten január 20-án Chrudinák Alajos tartott az arab világ helyzetéről előadást.

A ZENEMŰ- ÉS HANGTÁRAKBAN

A XI. kerületben: zeneirodalom diákoknak és látogatóknak: 9-én, 16-án és 23-án; Svéd Sándor hanglemezklub: 16-án; "A hangszín és a tónus" - zeneelméleti előadás: 18-án.

A soroksári fonotékában január 3-án új lemezeket mutattak be. 5-én zenés téli utazásra invitálták a látogatókat. 12-én zajlott le a "Barátaink az állatok" vetélkedő III. fordulója, valamint a "Játék a zenével" vetélkedő első része. Január 19-én, illetve 31-én az "állatvetélkedő" keretében macskák nyávogtak, kutyák ugattak, kacsák hápogtak, kacsák kukorékkoltak, libák gágogtak és kecskék mekegtek a Marx Károly uti zenei részlegben. Január 26-án pedig Meseországba juthattak el a fonotéka vendégei.

-YR-

A ZENEI GYŰJTEMÉNYBEN

Decembertől február közepéig változatos szakmai és zenei programokban bővelkedett könyvtárunk.

1983. december 14-én az MKE Zenei Szekciója tartotta összejövetelét a zenei gyűjteményben. Varga Ildikó, az Országos Széchenyi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjának munkatársa tartott előadást a nyomtatott zeneművek ISBD-n alapuló bibliográfiai leírásáról. Szabó Ferencné, a Baranya megyei Könyvtár munkatársa beszámolt a könyvtárunkban folyó gyakorlatról, tapasztalatokról. A közérdekű témát tárgyaló beszámolók után élénk eszmecsere alakult ki a jelenlevő szakemberek között.

Könyvtárunkban immár hagyománnyá vált az új kiadványok megismertetése olvasóinkkal. A tavalyi nagyszerű könyvpremier után idén hanglemezbemutatót tartottunk. Január 4-én Mandel Róbert, a tekerőlant világszerte elismert sztárja, két új felvételét hozta el hozzánk, a Hungarotonnál megjelent "Keleteurópai tekerőmuzsika" és a hannoveri Thorofon cégnél készülő "Alte und neue Musik" című hanglemezeket. Mandel Róbert saját készítésű hangszerén a tekerőlant minden lehetőségét szeretné bemutatni, ezért népzenét, régi műzenét és avantgarde muzsikát egyaránt felvesz repertoárjába. Művészi célkitűzésében támogatják a Mandel-Quartett tagjai és Márta István zeneszerző, akik szintén részt vettek a beszélgetésen.

Január 11-én hangversenyt rendeztünk. Három tehetséges fiatal művész örvendeztetette meg játékával a közönséget. Danyilova Galina hegedűn, Székely István zongorán, Bartos Csaba gordonkán működött közre a nagyszerű koncerten.

Február 1-én a Magyar Rádió "Zenei Tükör" című műsorában riport hangzott el a zenei gyűjteményről. Varga Károly riportert a könyvtár vezetőjével, munkatársaival és olvasóival beszélgetett.

Február 8-án ismét az V. kerületi Zeneiskola volt a vendégünk. Ezuttal az iskola művésztanárai tartottak hangversenyt. A koncertpódiumról jól ismert Tódy Ilona Eva Bach Olasz koncertjét adta elő csembalón. Mosóczi Miklós Bach szólóhegedűre irt fugáját játszolta gitáron. Két ária hangzott el Händel a "Messiás" című oratóriumából Bruckner Adrien előadásában. Emlékezetes volt Schnierer Klára, Kohán István és Soproni Ildikó szereplése is.

Kertész Istvánné

ÖTSZÁZ FORINT JUTALOM A LEGJOBB
ÖTLETEKÉRT!

Milyen módon reklámozzuk szolgáltatásainkat a Kálvin-téri aluljáró vitrinjében? Ha van elképzelése, küldje meg írásban a Kapcsolatszervezési és propaganda osztályra 1984 május 15-ig.

A DAGÁLY UTCAI LOVAGREND

Ne kutasson senki az emlékezetében. Nem a történelmi ismeretei hiányosak annak, aki még nem hallott erről a lovagrendről. Megalakulásáról azon az író-olvasó találkozón esett szó, amely 1983. december 7-én, délután zajlott le a 7. sz. főkönyvtár gyermekkönyvtárában, az országos gyermekkönyv-hét alkalmából.

A vendég Fehér Klára író volt. A beszélgetés mindvégig élénk volt, ami a gyerekek érdeklődésének, jó kérdéseinek és az író közvetlen viszont-érdeklődő stílusának köszönhető. Hadd idézzek fel néhány kérdést és választ a találkozóról, kihagyva sok kedves és tanulságos történetet a gyerekkoráról, barátairól, így a cikk címére is fény derül majd. Igyekeztem hű krónikása lenni a találkozóknak, innen ered a kérdések megfogalmazásának stílusa.

- HÁNY ÉVES VOLT, AMIKOR AZ ELSŐ KÖNYVÉT MEGÍRTA?
19 éves. A címe pedig "Az Előre őr pályát választ" volt.
- HÁNY KÖNYVET TETSZETT ÍRNI?
Negyvenet.
- MI ADTA A KEDVET AZ ÍRÁSHOZ?
Orvos akartam lenni. Az én gyerekkoromban nagyon nehéz volt továbbtanulni. Édesapám tanító volt, mi pedig hárman voltunk testvérek. Íróvá lettem, s hiszem, hogy az író is gyógyít.
- MILYEN MŰVEKET TETSZIK MOST ÍRNI?
Most három művön dolgozom, a "Mi, szemüvegesek" című szindarab regényváltozatán, a "Földrengések szigete" című regény folytatásán és a "Luca napja" című szindarabon.
- MELYEK A LEGKEDVESEBB MŰVEI?
A "Lesz nekem egy szigetem" és a "Bezég az én időmben", mert ez az én gyerekkoromról szól. Folytathatnám a sort.
- HOL TETSZETT MÁR JÁRNI?
MELYIK ORSZÁGBAN?
Amerikában, Japánban, Ausztráliában, legutóbb pedig Egyiptomban. A sok-sok találkozás alapján állíthatom nektek, hogy gyakran az egyes emberek viselkedése után i-télnek meg egy népet.
- HOGY TETSZIK MEGÍRNI EGY TÖRTÉNETET?
Mindig valami alapja, történése van. E-szembe jut egy ötlet, gondolkozom, gondolkozom, amikor eszembe jut valami vadul

verni kezdem az írógépet.

- HOGYAN SZÜLETETT AZ ÖTLET A "FÖLDRENGÉSEK SZIGETE" C. MŰNEK A MEGÍRÁSÁHOZ?
1956-ban földrengés volt Magyarországon. Dunaharaszttiban meghalt egy édesanya, aki a gyermeke fölé hajolt, hogy védje a rázuhánótól. Fogjunk össze a földrengések ellen, gondoltam, s létrehoztam egy képzeletbeli tudóscsoportot.
- VALÓSÁGOS SZEMÉLYEK ALAPJÁN ÍRTA MEG AZ ÍRÓNÓ A "FÖLDRENGÉSEK SZIGETÉNEK SZEREPLŐIT"?
Kitalált is, nem is. Formálom őket.
- LESZ-E FOLYTATÁSA?
Igen, lesz. "Száz bátor fiu hahója" címmel, egyelőre ez a címe.
- MIBEN LÁTJA A GYEREKIRODALOM FELADATÁT? (Egy felnőtt olvasó)
A modelladásban. Kizárni ebből az irodalomból a krimi, az izgatót, a tisztátlant. A gyerekek olvasásában pedig a fokozatosságot tartom fontosnak, lépcsőfokról lépcsőfokra lépegetsenek, haladjanak.
- MILYEN TÉMÁK FOGLALKOZTATJÁK?
A lelkiismeretfurdalás. Mit érez az ember, ha elmulasztja a jót, ha rosszat cselekszik? Továbbra is csak az olyanokról vagyok hajlandó írni, akik Nyilas Misi, Nemecek mellé állnak, a tisztességesekről. Csak egyfajta bátorság van, szembeszállni a többséggel, ha az rosszat akar.

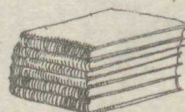
Javasolom, alakítsuk meg a Dagály utcai lovagrendet. A lovagrend tagjai lehetnek mindazok, akik megértik mi van a könyvben, tudnak örülni neki. Kivánom, hogy minden könyv egy önálló utazás legyen számotokra.

Tagjai lehetnek továbbá mindazok, akik ki mernek állni olyan gyerekek mellett, akik az osztály bünbakjai és akiket igazságtalanul bántanak a többiek. Írjátok meg nekem az ilyen eseteket levélben, hogy sikeres volt-e.

Kivánjuk az íróknak és magunknak is, hogy minél több ilyen esetről szóló levelet kapjon, amelyek arról tanuskodnak, hogy többségükben nem szemtelen, közönyös vagy érzéketlen, tömegben feloldódó, arctalan gyerekek élnek körülöttünk.

Köszönjük ezt a beszélgetést, íróknak!

P. Pusztai Katalin

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban - a főigazgató 1/1984. sz. intézkedése értelmében - február 1-től megkezdődik a térítéses hangmásolási szolgáltatás. Az erre kijelölt egységek: zenei gyűjtemény, VII. ker. főkönyvtár szakolvasóterme, a X., XI., XIII., (megnyitása után:) XVIII., XIX., XX. és XXI. kerületi főkönyvtárak. A szolgáltatás díja másolt percnként 1 Ft. Kizárólag a könyvtár birtokában levő hangdokumentum másolható. A ki nem jelölt egységekben hangmásolást szolgáltatásként végezni térítésmentesen sem lehet.

A Baranya megyei Szentlőrincen működő kísérleti iskola fölkérésére az MKE Gyermekek Könyvtáros Szekciója és Módszertani Munkabizottsága vállalta, hogy a speciális tankönyvekre épülő oktatás számára analitikus témafőltáró bibliográfiákat készítenek. Az egyesület és az iskola közös vállalkozását az Országos Pedagógiai Intézet is figyelemmel kíséri és támogatja. Hat munkatárs 1984 végéig elkészíti a "Természet és társadalom fejlődése" elnevezésű tantárgycsoporthoz a bibliográfiát.

KISZ szervezetünk február 7-én a zenei gyűjteményben rendezte meg taggyűlését. "A rock és a mai magyar társadalom" címmel tartott vitaindító előadást Sebők János, a Világ Ifjúsága című folyóirat munkatársa, melyet élénk vita követett.

RENDRAGYÓ BÚCSÚZÁS

Nyugdíjba menetelem alkalmából ezuton szeretnék elbúcsuzni minden kedves kollégától, akikkel - az intézetünknel töltött 26 év alatt - együtt dolgoztam, és osztoztam sikereinkben, gondjainkban. Intézményünk élete, könyvtáraink fejlődése változatlanul saját ügyem is, ezért kedves aktív kollégáimnak további sok-sok sikert, eredményt, örömet kívánok, szeretettel:

Király Rozi

DOKUMENTUM

A FSZEK.SZB. GAZDASÁGI BESZÁMOLÓJA 1983.

Szociális felhasználás:	Tervszám:	Tényszám:	Összeg:
Szülési segély	8.000,-	15.600,-39 fő	
Temetési segély	4.000,-	10.400,-13 fő	
Szociális segély	42.000,-	53.800,-82 fő	
Üdülési bérleti díj	-	10.000,-	
Egyéb szociális felhasználás	9.600,-	4.967,-	
	63.600,-	94.767,-	94.767,-

Egyéb kulturális felhasználás:

KISZ	1.000,-	1.000,-	
Hangverseny	600,-	1.100,-	
Nőnap	10.000,-	2.330,-	
Gyermeknap	-	1.671,-	
Fenyőünnep	20.000,-	9.093,-	
Kirándulás	15.000,-	-	
Névadó	3.000,-	3.986,-	
Állami ünnep	-	1.749,-	
Aktívák és nyugd. egyéb költség	-	4.294,-	
Kiadványok	1.000,-	-	
	50.600,-	25.267,-	25.267,-

Sporttámogatás: 1.000,-

Szervezési felhasználás:

Aktívák jutalmazása	10.000,-	12.000,-	
Reprezentációs költség	2.000,-	-	
Bank költség, számadásvezetés	16.000,-	15.572,-	
	28.000,-	27.572,-	27.572,-
Összesen:	143.200,-	147.606,-	147.606,-

1983. januári induló forgóalap: 96.411,-

januártól decemberig bevétel: 133.571,-

Összesen: 229.982,-

1983. januártól decemberig felhasználás 147.606,-

1983. december 31. záró f. alap: 82.376,-

1984. évi besorolási tájékoztató:

Állandó főfoglalkozású	538 fő	szakszervezeti tag
Nyugdíjas 3.-Ft-os	75 fő	
Nyugdíjas 5.-Ft-os	62 fő	
Nyugdíjas 10.-Ft-os	80 fő	
Jogfenntartó	55 fő	
Össz szakszervezeti tagság	810 fő	

Átlag tagdíj 1983-ban 40, 70 Ft., 1984-ben 47, 75 Ft/fő.

K i t ü n t e t é s

Király Lászlóné nyugdíjba vonulása alkalmából SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT kitüntetésben részesült, 27 éves szolgálatáért EMLÉKPLAKETTET kapott.

K i n e v e z é s:

Székely Ervinnét, a HFO munkatársát főosztályvezető-helyettesnek nevezték ki 1984. március 1-től.

Ú j m u n k a t á r s a k

Sipos Antal könyvtáros /VIII. kerületi főkönyvtár/ és Tóthné Szabó Éva könyvtáros /X. kerületi főkönyvtár/.

K i l é p t e k

Dr. Somogyiné Simon Ágnes könyvtáros /IV. kerületi főkönyvtár/ és Vigh Lajosné csoportvezető /szerzeményezési és feldolgozó osztály/.

S z ü l e t é s

Ferencz Andrásnének /raktári osztály/ Anna Mária nevű kislánya, Gyulai Ivánnának /VII. kerületi főkönyvtár/ Kinga nevű kislánya, Hartl Ilonának /XIII. kerületi főkönyvtár/ Tamás nevű kislánya, Mezeyné Nagy Mariannának /XIX. kerületi főkönyvtár/ Barbara nevű kislánya, Patakiné Szultos Idikónak /X. kerületi főkönyvtár/ Attila nevű kislánya és Tárnayné Szepesi Zsuzsannának /VII. kerületi főkönyvtár/ Viktória nevű kislánya született. A szülőknek és kisbábnak jó egészséget kívánunk!

BETÖLTETLEN ÁLLÁSHELYEK

	Munkakör	Végzettség
Budapest-gyűjtemény	könyvtáros	felsőfoku
IV. kerületi főkönyvtár	műszaki könyvtáros	közép- v. felsőfoku
gyermekrészlege	gyermekkönyvtáros	közép- v. felsőfoku
Iskolában működő		
kettős funkcióju	gyermekkönyvtáros	könyvtáros - pedagógus
VII. kerületi 2. sz. ker. könyvtár	könyvtáros	felsőfoku
IX. kerületi főkönyvtár	gyermekrészleg-vez.	felsőfoku
XII. kerületi főkönyvtár	könyvtáros	közép- v. felsőfoku
XV. kerületi fiókkönyvtár	gyermekkönyvtáros	közép- v. felsőfoku
XVII. kerületi főkönyvtár		
iskolában működő kettős funkcióju	gyermekkönyvtáros	könyvtáros - pedagógus
XIX. kerületi főkönyvtár	tájékoztató könyvtáros	felsőfoku
XXI. kerületi fiókkönyvtár	fiókvezető	felsőfoku
Mozgókönyvtár	könyvtáros	közép- v. felsőfoku
		/400,-Ft munkaköri pótlék/

